

**ОРГАНІЗАЦІЯ
БУХГАЛТЕРСЬКОГО
ОБЛІКУ**

**ЛЕКТОР: К.Е.Н., ДОЦЕНТ
СЛЄСАР ТЕТЯНА
МИКОЛАЇВНА**

ТЕМА 1. Принципи організації бухгалтерського обліку на підприємстві

План

- 1.1. Бухгалтерський облік у системі управління господарством: особливості та функції**
- 1.2. Сутність та зміст організації бухгалтерського обліку**
- 1.3. Предмет та об'єкти організації бухгалтерського обліку**
- 1.4. Метод організації бухгалтерського обліку**
- 1.5. Принципи бухгалтерського обліку та його організації**

1.1. БУХГАЛТЕРСЬКИЙ ОБЛІК, КОНТРОЛЬ ТА АНАЛІЗ У СИСТЕМІ УПРАВЛІННЯ ГОСПОДАРСТВОМ

Бухгалтерський облік, контроль і аналіз:

- як функції управління є складниками загальної трудової діяльності людей у сфері управління;**
- являють собою напрямки управління як інформаційного процесу та окремі підсистеми системи економічної інформації.**

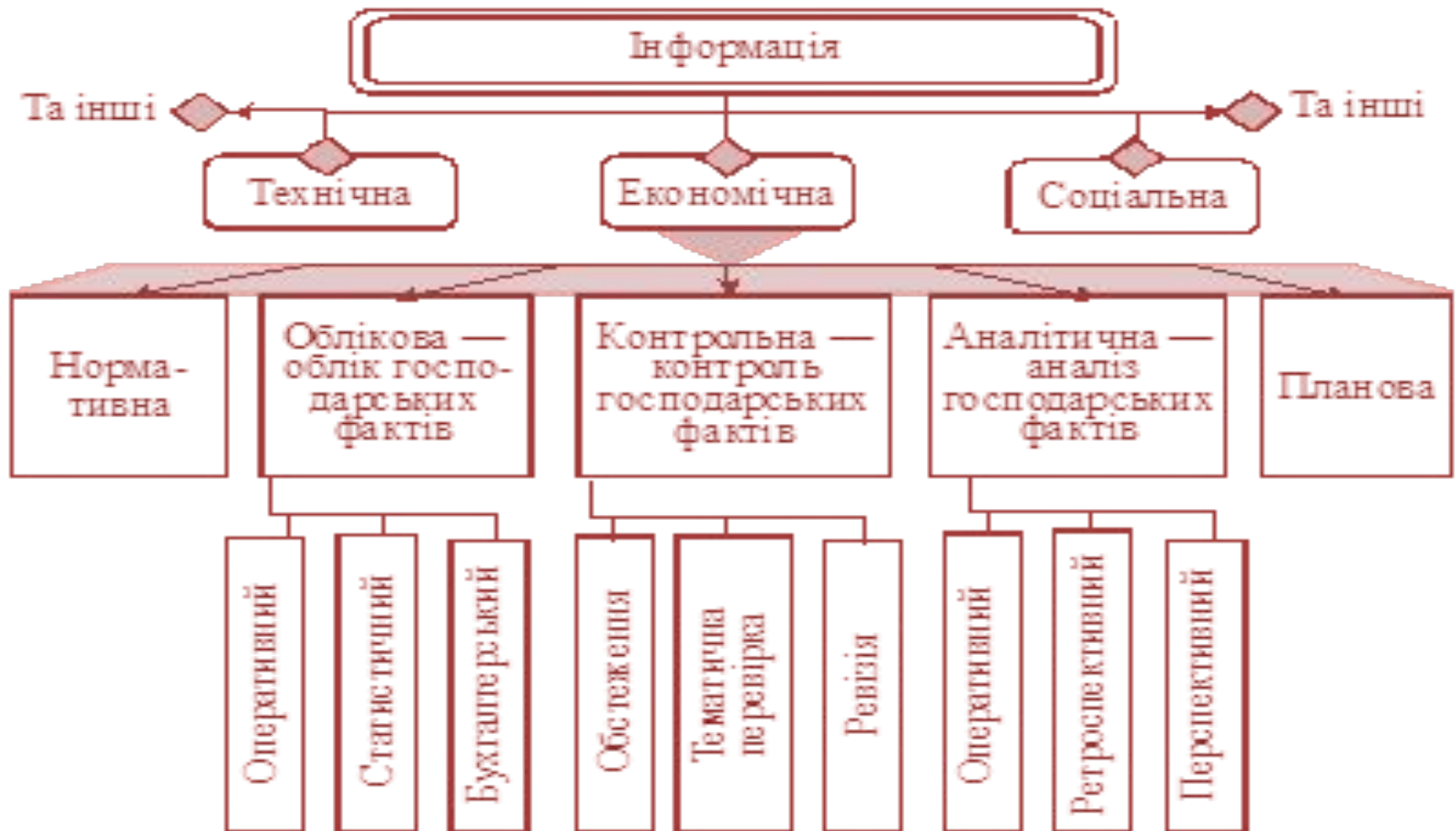
Користувачі бухгалтерської інформації

- 1. Адміністрація* (власники, співвласники, рада директорів, управлінський апарат підприємства, менеджери, керівники підрозділів, майстри)
- 2. Користувачі з прямим фінансовим інтересом* (інвестори, кредитори)
- 3. Користувачі з непрямим фінансовим інтересом* (державні податкові адміністрації, установи банку, органи статистики та інші органи)

**у системі управління бухгалтерський облік,
контроль та аналіз характеризуються**

- З ОДНОГО БОКУ, ЯК ВИДИ ДІЯЛЬНОСТІ
- А З ІНШОГО — ЯК ВИДИ ІНФОРМАЦІЇ, ЩО ПОДІЛЯЮТЬСЯ НА ПІДВИДИ

Бухгалтерський облік, контроль та аналіз господарської діяльності в системі економічної інформації

1.2. Сутність, зміст та завдання організації бухгалтерського обліку

- в тлумаченні терміну "організація" існують суттєві відмінності
- у широкому розумінні організація бухгалтерського обліку є упорядкуванням всіх елементів системи бухгалтерського обліку, налагодженням і удосконаленням його процесу

Організація бухгалтерського обліку

- - це сукупність заходів власника (керівника) підприємства, які мають цілеспрямований характер щодо створення, забезпечення, постійного впорядкування і вдосконалення функціонування системи бухгалтерського обліку та здійснення його процесу на підприємстві.**

Завдання організації бухгалтерського обліку визначаються, виходячи із завдань бухгалтерського обліку і передбачають:

- => вибір методики ведення бухгалтерського обліку;**
- => вибір технології і техніки ведення бухгалтерського обліку;**
- => підбір облікового персоналу та забезпечення їх роботи.**

Процес організації бухгалтерського обліку передбачає три етапи:

- => створення суб'єкта господарювання (складання протоколу зборів засновників, який передбачає рішення про прийняття керівника на посаду, який автоматично відповідно до законодавства визнається відповідальною особою за організацію бухгалтерського обліку);
- => організація бухгалтерського обліку (даний етап передбачає три взаємопов'язані **напрями: методичний, технологічний і організаційний**);
- => впорядкування і вдосконалення системи бухгалтерського обліку -етап, який супроводжує життєдіяльність підприємства для забезпечення її ефективного функціонування бухгалтерського обліку та його ведення.

Характеристика напрямів організації бухгалтерського обліку за змістом

Назва	Зміст
1	2
Методичний	1) вибір методики оцінки активів, списання витрат майбутніх періодів, калькулювання собівартості, нарахування резерву сумнівних боргів, фондів спеціального призначення тощо; 2) встановлення критеріїв розмежування основних засобів, малоцінних необоротних матеріальних активів і МШП; 3) вибір методів нарахування амортизації необоротних активів
Технологічний	1) вибір форми ведення бухгалтерського обліку; 2) розробка форм внутрішньої звітності і порядку їх заповнення; 3) встановлення строків та порядку проведення інвентаризації; 4) визначення випадків залучення фахівців (сторонніх осіб) для проведення інвентаризації специфічних для підприємства об'єктів майна та зобов'язань; 5) вибір номенклатури бухгалтерських рахунків з аналітичними розрізами до них; 6) розробка форм первинних документів і графіку документообороту; 7) встановлення порядку зберігання документів, у т.ч. електронних, в архіві й доступ до нього; 8) уніфікація і кодифікація даних; 9) організація архіву бухгалтерських документів; 10) встановлення порядку захисту відомостей, які складають комерційну таємницю підприємства; 11) організацію внутрішньогосподарського (у т.ч., бухгалтерського) контролю
Організаційний	1) вибір оптимальної форми організації бухгалтерського обліку; 2) організація роботи бухгалтерської служби (розробка організаційно-розпорядчих документів); 3) встановлення норм праці, необхідних для виконання робіт і визначення оптимальної чисельності облікових працівників; 4) формування політики підбору облікових працівників та підвищення їх кваліфікації; 5) встановлення порядку атестації бухгалтерів; 6) правове, технічне та методичне забезпечення роботи облікових працівників; 7) заходи наукової організації праці; 8) розробка правил ділової етики облікових працівників 9) порядок приймання-передачі справ при зміні бухгалтера

1.3 . Предмет і об'єкти організації обліку, контролю і аналізу

Предметом організації бухгалтерського обліку, економічного контролю та аналізу в підприємстві є діяльність підрозділів (служб, відділів, секторів, груп) і окремих працівників прямо або опосередковано пов'язаних з обліком, контролем чи аналізом.

Об'єктом організації бухгалтерського обліку

на підприємстві вважається предмет (явище, процес), на який спрямована організаційна діяльність осіб, безпосередньо пов'язаних із підготовкою і систематизацією облікової, контрольної та аналітичної інформації.

Основні об'єкти організації бухгалтерського обліку

- 1) номенклатура (сукупність) даних;
- 2) рух носіїв номенклатури даних (документообіг, документопотік);
- 3) праця виконавців, безпосередньо пов'язаних з технологією облікового, контрольного і аналітичного процесів;
- 4) технічне, інформаційне, ергономічне і соціальне забезпечення бухгалтерського обліку, економічного контролю і аналізу.
- 5) динамічний розвиток та безперервне поліпшення системи з обліку, економічного контролю і аналізу.

1.4. Метод організації бухгалтерського обліку, економічного контролю і аналізу

Метод організації бухгалтерського обліку, економічного контролю і аналізу — це сукупність прийомів і способів, які застосовуються в процесі дослідження системи організації бухгалтерського обліку, економічного контролю і аналізу.

Організація бухгалтерського обліку

як і всі науки, застосовує загальнонаукові методи та прийоми пізнання: **аналіз і синтез;**
індукцію і дедукцію;
аналогію та моделювання;
абстрагування і
конкретизацію.

**Крім загальнонаукових методів
пізнання в організації бухгалтерського
обліку застосовуються й методичні**

прийоми:

проектний,

графічний,

спостереження,

анкетування,

розрахунковий,

експертних оцінок

Проектний прийом-

метод проектування, є первісним, коли йдеться про побудову організації бухгалтерського обліку, оскільки він становить основу підготовки проекту наказу про облікову політику установи чи організації.

Загалом метод проектування полягає в побудові перспективних моделей предмета дослідження.

Графічний прийом

є чи не найпоширенішим стосовно організації бухгалтерського обліку. Сутність його полягає в поданні залежностей між досліджуваними явищами та процесами у вигляді унаочнювального рисунка, наприклад **оперограми** чи **документограми**, що є основою організації руху документів. На практиці застосовуються різні види графіків: **текстові** і **символьні**, **табличні** і **сіткові**; **матричні** і **лімітні** і т. ін.

Спостереження-

це сприйняття досліджуваних дій, засобів чи процесів з метою їх пізнання і визначення їхнього змістовного навантаження.

У сфері обліку цей прийом набирає форми суцільного контрольного супроводу всіх організаційних дій, виявлення недоліків і прорахунків, що зрештою дає підстави для планування роботи з удосконалення організації бухгалтерського обліку.

Анкетування

доповнює спостереження і полягає у вивченні громадської думки з приводу предмета дослідження за допомогою спеціально складеного переліку запитань — **анкети**.

Отримані відповіді використовуються для подальших узагальнень. Цей прийом порівняно з попереднім має активнішу форму, оскільки передбачає участь двох сторін: опитувачів, які складають анкети, і опитуваних, які на них відповідають.

Анкетування застосовують, вивчаючи стан організації бухгалтерського обліку з метою вироблення узагальнених управлінських позицій.

Розрахунковий прийом

застосовується у бухгалтерському обліку, як і в багатьох інших науках, полягає в обробці кількісних даних за допомогою математичних операцій, у результаті виконання яких знаходять числове значення шуканого показника.

В організації бухгалтерського обліку цим прийомом користуються, розраховуючи: **норми часу**, **чисельності** чи **виробітку працівників бухгалтерської служби**.

Експертне оцінювання

полягає у виборі оптимального варіанта управлінського рішення здійсненням експертних досліджень.

Коли йдеться про організацію бухгалтерського обліку, до цього прийому вдаються:

формуючи структуру бухгалтерської служби, визначаючи основні напрямки організації обліку певної установи, а також потреби працівників бухгалтерської служби в технічних засобах чи програмному забезпеченні.

1.5. Принципи організації бухгалтерського обліку, контролю та аналізу

Основні принципи організації управлінських робіт: **ЄДИНОНАЧАЛЬНІСТЬ** і **КОЛЕГІАЛЬНІСТЬ**, **ІНДИВІДУАЛЬНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ**.

Раціональна організація бухгалтерського обліку, контролю та аналізу передбачає додержання: **СИСТЕМНОГО ПІДХОДУ**, **ЦІЛІСНОСТІ**, **УСЕБІЧНОСТІ**, **СУБОРДИНАЦІЇ**, **ДИНАМІЧНОСТІ**, **ВИПЕРЕДЖУВАЛЬНОГО ВІДОБРАЖЕННЯ**, **СИСТЕМОТВІРНИХ ВІДНОСИН** окремих частин і

Принцип цілісності

передбачає розгляд системи як об'єкта, як єдності, якість котрої не зводиться до властивості будь-якої з окремих частин, що утворюють її.

Цілісність обліку системи як об'єкта виявляється у двоїстому (**подвійному, балансовому**) узагальненні господарських фактів — явищ та процесів.

Дає змогу розв'язувати глобальні завдання: **збір даних про матеріали, стан розрахунків з постачальниками і т.п.**

Орієнтація на окремі джерела (планові, нормативні, облікові тощо) призводить до порушення системного підходу.

Принцип усебічності:

передбачає врахування всіх внутрішніх зв'язків і відносин системи, усіх факторів, що впливають на її функціонування.

- за системного підходу як окремий об'єкт організації розглядають структуру зв'язків між елементами системи, між системою і суміжними, такими, що взаємодіють з нею, системами (наприклад плануванням, нормуванням, фінансами, регулюванням, контролем та аналізом)

Принцип субординації

передбачає необхідність побудови ієрархії елементів та відносин за чітко визначеними критеріями (мобільність, адекватність тощо).

Н-д, **облік матеріалів** буде адекватно організації складського господарства: **за кожною матеріально відповідальною особою, місцем зберігання матеріалів;**

облік витрат на виробництво — за цехами, дільницями, бригадами, продукцією (виробами, роботами, послугами, групами виробів тощо);

облік витрат на управління — за рівнями останнього, структурами, підрозділами.

Принцип динамічності

встановлює, що всі характеристики системи слід розглядати не як постійні, а як такі, що змінюються до своєї протилежності.

Динамічність бухгалтерського обліку зумовлена постійним удосконаленням форм і методів його організації, розвитком форм виконання розрахунків, системи рахунків, застосування нових методів обліку ресурсів, затрат на виробництво й калькулювання собівартості продукції.

Принцип динамічності передбачає досить гнучкі зв'язки всередині підприємства між його функціональними підрозділами для здійснення контролю й аналізу.

Принцип випереджувального відображення

**означає постійну наявність
проблем, розв'язання яких
продиктоване часом, а отже,
потребує прогнозування
найімовірнішого стану всіх систем
у майбутньому.**

**Щодо системи бухгалтерського
обліку це означає впровадження
нормативного методу обліку витрат
на виробництво.**

Принцип системотвірних відносин

потребує визначення саме тих зв'язків між частинами (елементами) системи, які забезпечують її цілісність, існування та розвиток.

У цьому аспекті цілісність бухгалтерського обліку забезпечується **прийомами двоїстості (подвійності)**, тобто відображенням господарських фактів — явищ і процесів (**балансовим узагальненням, бухгалтерською кореспонденцією рахунків, проведенням**), ієрархічною диференціацією рахунків (**синтетичні, аналітичні, субрахунки різного порядку**).

Цілісність контролю й аналізу з цього боку забезпечується використанням усього арсеналу аналітичних методів, які розроблені теоретично та застосовуються на практиці.

**Організація як спосіб
упорядкування потребує
додержання**

крім названих, і таких принципів, як

адаптивність,

паралелізм,

ритмічність,

безперервність,

прямоплинність,

пропорційність.

Адаптивність

**щодо організації обліку,
контролю та аналізу
означає пристосування
їх будови й функцій до
конкретних умов
управління**

Паралелізм

***в означеній діяльності
тлумачиться як обов'язко
ва наявність систем
(підсистем)
бухгалтерського обліку,
контролю й аналізу в усіх
самостійних господарських
підрозділах.***

Ритмічність

в організації обліку, контролю й аналізу означає рівномірне надходження даних і видавання вихідної інформації. Недодержання рівномірності призводить до порушення строків обробки такої інформації.

Безперервність

**передбачає
послідовність
облікового,
контрольного та
аналітичного процесів
під час розв'язування**

Прямоплинність

в організації бухгалтерського обліку, контролю та аналізу означає забезпечення таких схем руху носіїв інформації щодо перебігу технологічного процесу, які максимально відповідають технологічним схемам, наприклад руху матеріальних цінностей у виробничому процесі або руху готових виробів під час їх продажу.

Пропорційність

як принцип організації бухгалтерського обліку, контролю та аналізу вимагає правильного співвідношення між різними елементами й об'єктами організації, зокрема обчислювальної техніки, кваліфікаційного складу виконавців тощо. Пропорційність дає змогу збалансувати використання трудових і матеріальних ресурсів.

Лекція
закінчена

Дякую

за

увагу!